

Alvijana Klarić
Gračišće

GOVOR PAGUBICA: PRILOG ISTRAŽIVANJU RUBNIH GOVORA BUZETSKOGA DIJALEKTA

UDK:811.163.42'282.2(497.571Buzet)

Rukopis primljen za tisak 31. 8. 2020.

Prethodno priopćenje
Preliminary communication

U radu se opisuju fonološke i morfonološke značajke mjesnoga govora Pagubica koji pripada buzetskomu dijalektu čakavskoga narječja. Jezična je analiza pokazala da govor Pagubica pripada tzv. rubnim govorima jer ima mnogo zajedničkih jezičnih značajki s ekavskim govorima pazinskoga areala, s kojima graniči. Također je utvrđeno koje jezične značajke povezuju istraženi govor s buzetskim dijalektom, a koje sa sjevernočakavskim.

***Ključne riječi:** buzetski ili gornjomiranski dijalekt; čakavsko narječje; fonologija, morfonologija; Istra; Pagubice*

1. UVOD

Naselje Pagubice administrativno pripada općini Cerovlje, no njihov se govor uvelike razlikuje od cerovljanskoga. Naime, govor Pagubica pripada buzetskomu ili gornjomiranskomu dijalektu, a govor Cerovlja srednjoča-

kavskomu. U blizini Pagubica, uz Cerovlje, smještena su i naselja imenom: Mlāke, Orlišće, Omõrišće, Drenõvik (u domaćemu izgovoru Drinõvik) i Grimālda. Neposredno je gradsko središte okolice Pazin. Djeca pohađaju školu u Cerovlju (niži razredi) i Pazinu (viši razredi). Pagubice danas imaju šezdesetak stanovnika, a većina se bavi poljoprivredom. Raširena prezime-na u mjestu jesu: Tominić, Matković i Blagonić, a najčešća imena: Ivan, Josip (Pepić); Milka i Marija. Etnik za mušku osobu glasi Pagubičān, za žensku Pagubičānka, a posvojni pridjev pagubičānski.

Pagubice su najjužniji punkt bužetskoga dijalekta. Taj je govor samo parcijalno istražen. O njemu je pisala dijalektologinja Silvana Vranić, koja je istražila neke morfonološke (hiperikavizam, promjena *-l* u *-f*) i morfološke (I jd. imenica ženskoga roda) značajke nekih sjeverozapadnočakavskih rubnih govora, među kojima su i Pagubice (v. Vranić 1997). U ostaloj je dijalektološkoj, osobito recentnijoj, literaturi taj govor zaobiđen te nije ucrtan ni na jednoj dijalektološkoj karti. Na Ribarićevoj karti najbliži je ucrtani punkt Grimalda.

Metodologija istraživanja

Istraživanje govora Pagubica počelo je u kolovozu 2018. godine. Na temelju dosadašnjih istraživanja bužetskoga dijalekta izrađen je terenski Upitnik kojim su ispitane fonološke i morfonološke značajke. Materijal za analizu dobiven je i transkripcijom snimljenoga razgovora s obavjesnicom, iz kojeg su ekscerpirane mnoge jezične značajke, osobito one koje se tiču akcentuacije. Naša je obavjesnica bila gospođa Milka Tominić, rođena u Pagubicama 1937. godine, gdje je i stalno nastanjena te se tijekom života nikada nije selila. S obzirom na to da čuva svoj izvorni govor, odabrali smo je kao obavjesnicu ovoga istraživanja.

Ovaj dijalektološki opis pokušaj je prvoga potpunijeg opisa govora Pagubica, koji je u dijalektološkoj literaturi nedovoljno obrađen. Silvana Vranić se u članku iz 1999. dotaknula nekoliko morfonoloških i morfoloških značajki, a u članku iz 2013. godine navela je argumente prema kojima bužetske govore valja izdvojiti na razinu dijalekta (v. Vranić 2013.). Autorica je, naime, bila ponukana dijelom literature u kojoj se spomenuti govori promatraju unutar istoga čakavskoga dijalekta s ekavskim govorima. U sklopu tog članka taksativno je opisala govor Pagubica, te zaključila: »Rezultati ispitivanja pokazali su (...) da je idiom Pagubica dio bužetskoga dijalekta

jer mu je svojstvena većina jezičnih značajki koje se s jednakim tendencijama ostvaruju u dosad istraženim govorima bužetskoga dijalekta« (Vranić 2013: 529).

2. FONOLOŠKE I MORFONOLOŠKE OSOBITOSTI

Zamjenica *kaj*

Zamjenica u značenju 'što' glasi *ka*. Oblik *kaj*, koji je karakterističan za ostale bužetske govore, pojavljuje se samo u službi neodređene zamjenice.

Potvrde oblika:

- a) upitna zamjenica: *Kã se kũha danãs?*
- b) odnosne: *Peklĩ smo kã smo znãli: bilĩ su samu cukeruãcići, frĩtule, pĩnca.*
- c) neodređena: *Nemõjte kãj zamerit.; smo stõrili kãj slãtkiga*
- d) U značenju 'štogod' pojavljuju se i oblici *bĩlu kãj, kulikãj i kagõt*. G jd. zamjenice *ka* glasi *kiẽga*, a taj se oblik pokriva značenja 'koga' i 'čega', dakle odnosi se i na živo i na neživo. Upitna zamjenica 'zašto' glasi *zakãj*. Neodređena zamjenica 'nešto' glasi *nẽkaj*, a na dočetu veznika *ãc* i zamjenice *nĩc* završna se afrikata *c* (< *č*) ne zamjenjuje manje napetim frikativom *š*. Tako je i u drugim bužetskim govorima, npr. paladinskome (v. Klarić i Rašpolić 2018: 306).

Odraz poluglasa

Istraživanje je pokazalo da je kontinuant starohrvatskoga poluglasa u kratkome slogu *a*, a u dugome *ua*. Time se ovaj govor razlikuje od većine drugih govora istoga dijalekta, u kojima su nepostojani odrazi izjednačeni s kratkim *o* (npr. govor Senja) ili kratkim *e* (npr. govor Paladina) (Klarić i Rašpolić 2018: 306). Različite reflekske starih poluglasa potvrdila je i Nataša Vivoda u knjizi *Bužetski govori*: »(...) u sjevernim govorima najčešće nalazi se *e*, u istočnim govorima prevladava *a*, a u južnim *o*« (Vivoda 2005: 40).

Primjeri su: *cešãj, cesãn, cũdan, duãn, danãs, dãska, dõbar, grãbar, kadẽ, kãsnu, kãsaj, dãs, kunãc, kruãtak, lãgak, lagãt, luãhat, lãš, mãgla, mãlin, mãlinar, mãsa, mõkar, pẽka* (gl. pridj. radni m. r.), *piõtãk, põtãn, pundẽjak, rẽka, samãnj, sãnjat, sẽka, smẽšan, staklõ, tãnak, turãk, vanẽ,*

vętar, vősak, vrędan, žålusan. Tako je i u govoru Oslića, koji također pripada rubnim govorima buzetskoga dijalekta (Klarić i Krivić 2018: 288).

Odras početnoga niza *və*

Dijalektolog Mieczysław Małecki zabilježio je da se u cijeloj čakavsko-slovenskoj skupini pojavljuje *u* na mjestu čakavskoga *va*, osim u pojasu koji se proteže uz čakavske govore, gdje se može susresti i čakavski odraz (*v*). Małecki 2002: 78). S obzirom na to da govor Pagubica pripada tzv. rubnim govorima, poprimio je neke značajke sjevernočakavskoga dijalekta, s kojim graniči. Jedna je od takvih značajki i realizacija samostalnoga prijedloga *va* na mjestu *va*: *va putukè, va nugè, va vöjski*. Tipičan čakavski odraz pojavljuje se i u dijelu korijena riječi *Vazàn, Vazmèni pundějjak, vąje, vąjk, zavąjk* i *važgăt*. Početno se *və* reducira u imenicama *duvąc, duvica, nùk, nùka*, glagolima *stăt se, zięt, zgujit*, prilogu *cięra* te prijedlogu *nuătiri*. Odras *u* nije zabilježen ni u jednome primjeru. Svi navedeni odrazi karakteristični su za središnje istarske pazinske govore s kojima Pagubice graniče (*v*). Vranić 2005: 258).

Samoglasnički inventar

Buzetski je dijalekt poznat po velikome broju samoglasnika, što se ističe u starijoj i recentnoj literaturi (Lisac 2001: 14; Lisac 2009: 35; Šimunović 1970: 35; Klarić i Krivić 2018: 289; Klarić i Rašpolić 2018: 307). Upravo je vokalizam bio glavnim predmetom istraživanja Pavle Ivića, koji je u članku »Paralele poljskome 'pochylenie' na srpskohrvatskom terenu« istražio po nekoliko mjesta u svim »zonama« u buzetskoj okolici, osim u južnoj. Zaključio je da se buzetski vokalizam »odlikuje složenošću sistema u svakom lokalnom govoru i istovremeno znatnim razlikama između tih govora« (Ivić 1963: 228). Što se tiče južne zone, opisao je govor Draguča u zasebno-me članku, u kojemu je taksativno naveo mnoge jezične osobine toga govora.

U govoru Pagubica osnovnomu je sustavu od pet samoglasnika (odnosno šest, uključujući samoglasno *r*) pridodano još tri: *ie, ua* i *ę*. Za razliku od mnogih drugih govora istoga dijalekta, fonemski inventar ovoga govora ne sadržava otvoreno *e* (ϵ) ni *ü*.

Razvoj i distribucija samoglasnika su sljedeći:

- a) Svaki kratki naglašeni **ě* sačuvan je kao zatvoreno *e* koje se bilježi znakom *ę*: *gręh, lętu, nedęja, pundějjak*.

- b) Dugo *e* i dugi prednji nazal prešli su u diftong *ie*: *griê*, *kukušîê*, *miêsu*, *piêtàk*, *pliês*, *puciêtàk*, *Puliê* (G jd. od toponima Pula), *urdiênji*, *vesiêji*, *ziênska*.
- c) Dugo *a* prešlo je u diftong *ua*: *dvuâ*, *jeduân*, *juâja*, *mluâda*, *pukuâzàla*, *snuâc*, *sruân*, *suâm*, *ubuâc*, *zduâvji*, *znuân*.
- d) *I* se pojavljuje svugdje gdje mu je prema etimologiji mjesto, kao i u pridjevsko-zamjeničkoj deklinaciji, u kojoj je nastalo od nenaglašena *e*: *cîrniga*, *drüğiga*, *kaköviga*, *lèpiga*, *mluâdiga*, *nijèniga*.
- e) *U* se pojavljuje svugdje gdje mu je prema etimologiji mjesto (*jûdi*, *krùh*, *kùhat*, *mùha*, *zùj*), ali i na mjestu dugoga *o*, što je značajka čitavoga bužetskoga dijalekta: *kasûn*, *kûs* (= 'kost'), *mûs* (= 'most'), *nûc*, *nûs*, *rûh*, *sûf*, *vûs*, *zvûn*. Također, *u* je dobiven kao odraz fonema *j*: *bùha*, *jâbuka*, *pûn*.
- f) Samoglasno se *r* pojavljuje bez popratnoga samoglasnika i na njemu se duljina pokratila: *crnêt*, *držât*, *křvaf*, *pršût*, *třt*.
- g) Slijed *-lje* dao je *-i*: *gròjzi*, *kupišci*, *lîšci*, *ùji*, *urdiênji*, *vesiêji*, *zduâvji*. Dosadašnja istraživanja pokazala su da je tako i u govoru Draguča i Oslića, koji, također, pripadaju tzv. rubnim govorima.

Uspoređujući cjelokupni samoglasnički sustav, na temelju podataka iz literature zaključujemo da je u govoru Oslića i Pagubica distribucija samoglasnika ista, a razlika je samo u tome što u potonjemu otvoreno *e* nije dio inventara.

Vezano uz samoglasnike, zabilježeno je nekoliko primjera u kojima se oni reduciraju. Riječ je o toponimima *Tàlija* i *Mèrika* te imenici *turàk*.

Prijelaz *o* u *u* izvan akcenta

Samoglasnik *o* prelazi u *u* izvan akcenta, i to ispred i iza. Tako je i u nekim drugim bužetskim govorima, primjerice u Paladinima (Klarić i Rašpolić 2018: 309) i obližnjim Oslićima (Klarić i Krivičić 2019: 290). U razgovoru s obavjesnicom zabilježili smo sljedeće primjere: *Bužîc*, *hudî*, *kujî*, *kulàc*, *pustòf*, *putòk*, *sirumàhi*, *tupòf* (= 'topola'), *turàk*, *ugnjîšci*, *upànak*, *utàc*, *uženî*; *mèstu*, *sejenàku*, *siènu*, *svètlu*, *tèplu*, *tîlu*, *tîsnu*, *vèruvat* i mnogi drugi.

Refleks prednjega nazala **ɛ*

Praslavenski nazal **ɛ* u čakavskome je narječju prešao u *a* i *e*, i to u *a* iza palatala *j*, *ž* i *č*, a u svim drugim položajima u *e*. No danas se prvi odraz

može posvjedočiti u samo nekoliko primjera, jer je s vremenom analogijom prešao u *e*. U većini se istarskih govora sačuvao samo iza *j* u primjerima tipa *jazik/zajik, najat, zajat*. U govoru Pagubica zabilježen je samo u leksemima *jăcmik* (= ‘vrsta žitarice’ i ‘ječmenac na oku’) i *zajik* (nastao metatezom od *jazik*), dok glagoli *najat/najet* i *zajat/zajet* nisu potvrđeni u ovome govoru. Iz Upitnika i Oglada govora ekscerpitali smo primjere u kojima je prednji nazal prešao u *e* (u kratkim slogovima) i *ie* (u dugim slogovima): *děset, dvăjset, guvědu, jîetra, miěsu, naciět, pămet, piět, piětăk, petnăjs, prijîet, puciět, pužět, sědan, triēs, źet, źetva, źiēdan, źiějă*.

Refleks stražnjega nazala **ǫ*

Jedna je od jezičnih crta buzetskoga ili gornjomiranskoga dijalekta prijelaz stražnjega nazala **ǫ* u *a*, »što predstavlja posve izniman razvoj među hrvatsko-srpskim dijalektima« (Brozović i Ivić 1988: 84). Proučavajući literaturu, ali i vlastitim terenskim istraživanjem, Janneke Kalsbeek također je zamijetila da je »u većem dijelu buzetske grupe refleks nazala **ǫ* izjednačen s refleksom **a*« (Kalsbeek 1984-1985: 313). No, to nije jedini odraz. Naše je terensko istraživanje buzetskih govora pokazalo da se u nekim leksemima ostvaruje kao *o*, a u nekima kao *u*, ovisno o kojemu je govoru riječ. U Pagubicama se pak u najvećemu broju leksema stražnji nazal reflektirao u *u*, i to u pojedinim imenicama, glagolu ‘nuditi’, nastavku u I jd. imenica ženskoga roda te u nastavku u 3. l. mn. prezenta. Odraz *a* pojavljuje se u pojedinim imenicama, infinitivima ‘mutiti’, ‘posuditi’, ‘tužiti’, u glagolima II. vrste, u A jd. imenica ženskoga roda koje označuju ‘neživo’ te u prilogu ‘unutra’, a odraz *o* u pojedinim imenicama. Uz odraz *a* pojavljuje se i diftong *ua*: *a* u kratkim, a *ua*, naravno, u dugim slogovima.

Potvrde oblika:

**ǫ* > *a* (u kratkim slogovima) i *ua* (u dugim slogovima): *guâs, guâs* (= ‘vrsta neotrovne zmije’), *muākă, òbrac, kuăpăt se, muătît, puât, pusuăđît, tuăžît; buśnăt, nagnăt, pòknat, upucînat, uścîpnat, zdîgnat; tujă nõga* (A jd.); *nuâtri*

**ǫ* > *o*: *dõga* (= ‘najduža daska na bačvi’), *gõba, gòlup, klòpku, pòpak, tòca, źelòt*

**ǫ* > *u*: *gûska, kudějă, lûh* (= ‘voda u kojoj je prokuhan pepeo’), *lûk, mûs, nûdit, pusûda, pûpujak, rûka, rukăf, rûp, subòta, susět, tûga, usènica, zûp, ženûn; cûjeju, kupěvaju, perěju, skuăcěju, znăju*

Fonem /

Nakon redukcije poluglasa *l je postao slogotvorni fonem (/l/) te je mogao stajati samo između dva suglasnika, i to u sredini riječi. Čuvao se do kraja 13. stoljeća, a onda je u najvećemu dijelu hrvatskoga jezika prešao u *u*. Tako je i u govoru Pagubica, a istraživanja jezikoslovca Josipa Lisca pokazala su da je tako i u glavnini buzetskoga dijalekta (v. Lisac 2009: 36). U Pagubicama smo zabilježili sljedeće primjere: *bùha*, *Buzèt*, *dùh* (= ‘dug’), *glibukò*, *jàbuka*, *kùk*, *mucàt*, *mùs* (= ‘musti’), *müzèn*, *pùn*, *pùs*, *tùc*, *tùs*, *ubùc*, *usùc* (*se*), *vùc*, *vùk*, *vùna*, *žùc*, *žùt*, *žùtica*. Samo je u leksemima *sònce*, *sòza* odraz *o*, a ne *u*. Iste je rezultate istraživanja zabilježila i Silvana Vranić: »Kratki i dugi, naglašeni i nenaglašeni protojezični i starojezični fonem /l/ prelazi u samoglasnik u (...), a samo je u pokojem primjeru zamijenjen samoglasnikom /o/: *sonce*, *soza*« (Vranić 2013: 530). Također, ispitane su riječi u značenju ‘dubina’ i ‘dubok’, ali one glase *glibòk* i *glibukò*.

Refleksi jata

Istraživači buzetskoga dijalekta upozoravali su na specifičan odraz toga glasa u buzetskim govorima, a takav je i u govoru Pagubica. Naime, na mjestu kratkoga naglašenog jata pojavljuje se zatvoreno *e*, a dugi i kratki jat ispred i iza naglasaka reflektirao se kao *i*. Isti su rezultati istraživanja posvjedočeni i u govoru Oslića (v. Klarić i Krivičić 2019: 292) i Draguča (v. Ivić 1961: 198).

Potvrde oblika:

- a) *e* na mjestu kratkoga naglašenog jata: *besèda*, *brèš*, *crèkva*, *cluvèk*, *crèpnja*, *crèšnja*, *dèlat*, *grèh*, *klèšće*, *kulènu*, *lètu*, *mèra*, *mèsec*, *mèstu*, *mlèt*, *nedèja*, *nevèsta*, *pundèjak*, *sème*, *smèšan*, *srèća*, *svètlu*, *vèruvat*, *vètar*, *želèzu*
- b) *i* na mjestu dugoga naglašenog jata: *bīzàt*, *blīt*, *brīh*, *cīdīt*, *gnījzđò*, *līha*, *līvu*, *mīh*, *mīsīt*, *mīsàt*, *mlīkò*, *razrīdīt*, *sīcèn*, *slīp*, *snīh*, *srīda*, *svīcà*, *svīt*, *tīlu*, *tīsnu*, *tīstu*, *trīzan*, *vrīme*, *zvīzdà*
- c) *i* na mjestu kratkoga jata ispred i iza naglasaka: *lipòta*, *mihûr*, *pisàk*, *plīšnjà*, *sidèt*, *sikīra*, *spòvit*; *dòli*, *gòri*
- d) u relacijskim se morfemima pojavljuje zatvoreno *e* (è): *pametnèji*, *slabèji*, *starèji*.

Izuzetak predstavljaju leksemi *biēf* i *siēnu*, u kojima je odraz *ie*, a očekuje se *i*.

Ispitana je i imenica ‘djeca’, no ona, kao i u svim buzetskim govorima, glasi *utrukī*, a ne *deca* ni *dica*.

Akcentuacija

Naglasni sustav govora Pagubica, prema klasifikaciji Milana Mogušā, pripada staromu dvoakcenatskom sustavu (v. Moguš 1977: 56). Za razliku od većine buzetskih govora, u kojemu su izgubljene sve intonacijske i kvantitativne opreke, u ovome je govoru sačuvana kvantitativna opreka, što je vidljivo iz očuvanih prednaglasnih duljina i dvaju silaznih naglasaka. Jednoakcenatski sustav u glavnini buzetskoga dijalekta primijetio je i Pavle Ivić istražujući buzetske govore još davne 1959.: »u govorima buzetskog kraja kvantitet nije sačuvan« (Ivić 1963: 227).

Staro je mjesto naglasaka dobro sačuvano, što potvrđuju primjeri: *bruāzdā*, *dubrō*, *guspuduārā*, *kačō*, *kumpīrā*, *kuncā*, *kunjā*, *muākā*, *mlīkō*, *mujā*, *na līhē* (ali *līha*), *na utuārē* (= ‘na oltaru’), *lūnā*, *piētka*, *plīšnjā*, *pruāscī*, *va putukē*, *puzuābit*, *sestrā*, *na vuknē*, *učā*, *ugnjā*, *Vazmā*, *vīnō*, *zvīzdā*, *ženā*, *ziējā*.

Zabilježeni su i primjeri s analoškim prenošenjem naglasaka: *dāska*, *gluāva*, *griēda*, *griēmu*, *krōvi*, *māgla*, *mluāda*, *nōga*, *piēta*, *rūka*, *sōva*, *vōda*, *zōra*.

Za sjeverozapadnočakavske govore karakteristično je postojanje neocirkumfleksa u *e*-prezentima i određenome obliku pridjeva. Po tome se ti govori razlikuju od ostalih čakavskih govora. S obzirom na to da u snimljenoj materijalu nismo pronašli primjere s cirkumfleksom, njegovo postojanje utvrdili smo izravnim ispitivanjem. Potvrđeno je da se pojavljuje u primjerima: *luāje*, *muāze*, *pluāce*; *muāli* i *stuāri*. Obavjesnica nam je potvrdila da su ti oblici izvorni, ali da se navedeni primjeri *e*-prezenta sve manje rabe te ih i ona često zamjenjuje oblicima bez duljenja: *lāje*, *māze* i *plāce*.

Za buzetski je dijalekt u cjelini karakteristično da se samoglasnici pred sonantom ne dulje, a to su potvrdili i dosadašnji istraživači. U govoru Pagubica zabilježili smo sljedeće takve primjere: *bršjān*, *cukerāncić*, *cegōf* (< *čegov*), *kōnj*, *kutāf* (< *kotal*), *māvrica*, *pakāf* (< *pakal*), *palēnta*, *sakamōr*, *samānj*, *šugamān*, *tuvār*, *ugānj*, *vān*, *Vazān*, *vōf* (< *vol*).

Zanaglasne su se duljine pokratile. Isti je naglasni sustav zabilježen u govoru Oslića (v. Klarić i Krivičić 2018: 292), a istraživanjem smo utvrdili da je karakterističan i za ostale govore na jugu dijalekta (Draguč, Dragučska Vala, Grimalda, Račice i Krušvari).

Suglasnički sustav

Suglasnički se sustav govora Pagubica sastoji od dvadeset i jedne jedinice. To jesu: *b, c, t'* (u pismu *ć*), *d, d'* (u pismu *đ*), *f, g, x* (u pismu *h*), *j, k, l, m, n* (u pismu *nj*), *p, r, s, ś, t, v, z* i *ž*. Iz pregleda je vidljivo da *l'* nije dio suglasničkoga inventara jer je prešao u *j*, kao i u buzetskome dijalektu u cjelini. Ta se jezična pojava naziva delateralizacija, a ubraja se među adrijatizme. Primjeri su: *bòji, brśjàn, dǎje, jubǎf, jûdi, kǎpje, lǎgje, neděja, pejǎt, pundějak, ùji, vòja, zdruǎvji, zěmja, žûj* i mnogi drugi. Što se tiče *d'*, on se pojavljuje samo u primljenicama talijanskoga podrijetla, tako da se samo uvjetno može smatrati dijelom suglasničkoga sustava. Suglasnik *x* pojavljuje se svugdje gdje mu je prema etimologiji mjesto, a jednako kao u mnogim čakavskim govorima gubi se u glagolu *tět*. Jedna je od općečakavskih osobina nepostojanje suglasnika *dž*, što je potvrdio i jezikoslovac Milan Moguš: »(...) konsonant *dž*, naprotiv, nije uspio probiti fonemsku zavjesu čakavskoga narječja: nije poznat čakavski govor s realizacijom fonema *dž* kakav se nalazi u štokavskom narječju. Uvijek se u tim položajima ostvaruje *ž*: *žep, žigerica, kanžija, svidožba* (ili *svedožba*) i sl.« (Moguš 1977: 65). Skupina **tj* prešla je u *ć* (odnosno *t'*), a **dj* prešla je u *j*: *glǎji, ròjen, slǎji*. Ispitana je i imenica 'međa', ali ona se izražava imenicom talijanskoga podrijetla *kunfìn*.

Zabilježili smo još neke jezične značajke vezane uz suglasnike. Važna je crta obezvučenja finalnih zvučnih suglasnika, koja se dosljedno provodi. Također, na dočetu se sloga i ispred bezvučnih suglasnika mijenja i sonant *v* u šumnik *f*, a taj je prijelaz preuzet od susjednoga ekavskoga dijalekta u pazinskome arealu, gdje se ta zamjena dosljedno provodi, što potvrđuje Silvana Vranić u knjizi *Čakavski ekavski dijalekt: sustav i podsustavi* (v. Vranić 2005: 342). Primjeri obezvučenja finalnih zvučnih suglasnika i prijelaza *v* u *f* jesu: *bòp, dûh, gòlup, liêt, miêt, mràs, mùs, susět; blǎgusluf, bulehnjîf, ćèlaf, miêf* (= 'hrast'), *Slǎfku, svèkrf, ufcà*. U skupinama *st, št, zd* i *žd*: *kûs* (= 'kost'), *muâs, mòs, p'rs, žàlus; gròs; dàs* (< *dažd*) krajnji dental ispada. Dental *t* ispada i u riječi *žàlusan*. Zabilježen je zanimljiv primjer

vûsta, u kojemu se pojavljuje *v*-proteza, dok s *j*-protežom nije zabilježen nijedan primjer.

Disimilacija je u ovome govoru vezana uz skupove *mn* i *mñj*. U prvome se skupu disimilira prvi član tako što prelazi u *v*, a u drugome drugi član koji prelazi u *lj*: *gūvnò*, *usavnàjs*, *sedavnàjs*; *samjã* (< *samljã*) i *sumjät* (< *sumljät*). Izuzetak je leksem *đimnjak*, u kojemu skup *mñj* nije zamijenjen skupom *mlj*.

Zabilježena je i metateza, koja se provodi u riječima *Bòjži*, *gròjzi*, *vràjži* i *zajik*.

Govor Pagubica je čakavski te pripada, prema M. Mačekom, čakavizmu prvoga tipa, u kojemu je suglasnik *č* zamijenjen suglasnikom *c*, a *ž* i *š* palataliziranima *ž* i *š*. To dokazuju sljedeći primjeri ekscerpirani iz Ogleda govora: *àc*, *cèkat*, *cukerànciçi*, *lèpce*, *puciètàk*, *vècer*; *hšsi*, *jšs*, *jštu*, *kukušie*, *príšli*, *šli*, *špehã*; *fūži*, *ženli*. Prema našem jezičnom iskustvu, ta se jezična značajka čuva samo u govoru najstarije generacije, dok se u govoru mlađih potpuno izgubila¹. Navedeno su potvrdila i istraživanja Silvine Vranić, koja navodi da »od značajki suglasničkoga inventara valja ponajprije izdvojiti (...) čakavizam prvoga tipa« te u fusnoti dodaje komentar da »mlađim generacijama takvi ostvaraji nisu svojstveni« (Vranić 2013: 531).

¹ Prvu opsežniju monografiju o čakavizmu napisao je Mieczysław Małecky. Ponukan člankom Aleksandara Belića iz 1910., u kojemu se kratko osvrnuo i na tu pojavu, Małecky ju je odlučio detaljnije istražiti. Čudilo ga je to što nije pobudila veći interes istraživača, a zabilježio ju je Vuk Karadžić već 1849. godine. Do pojave monografije Małeckoga smatralo se da se pojavljuje samo sporadično na nekoliko izdvojenih punktova. Rasprostranjenost je čakavizma Małecky podijelio na tri geografska područja. Prvo je Dalmacija, drugo Sjeverno hrvatsko primorje, a treće Istra. Do tih je rezultata došao isključivo vlastitim terenskim istraživanjem, pa u radu navodi prije svega vlastiti materijal i uspoređuje rezultate svojih istraživanja s rezultatima svojih prethodnika. Što se tiče Istre, prije pojave njegove monografije, bio je siguran da se čakavizam javlja u Žminju (na temelju Zgrabličeve dijalektološke studije o govoru Sv. Ivana i Pavla i Žminja), dok za druge dijelove Istre nije imao nikakve podatke. Tridesetih se godina uputio u Istru izučavajući mnoge njezine govore: »Istarske govore sam upoznao dosta detaljno osim okolice koja leži sjeverno od donjega toka rijeke Dragonje (...) Sve ostale istarske dijalekte upoznao sam dosta detaljno, posjećujući istraživano područje od sela do sela, pa je mreža istraženih točaka sasvim dovoljno gusta« (Małecky 2007: 36). Između ostalih jezičnih značajki izučio je i čakavizam te zaključio da u srednjoj Istri obuhvaća samo stare gradiće, čiji stanovnici pripadaju najstarijemu sloju hrvatskoga stanovništva u Istri. Ti se gradići nalaze na području naseljenom tzv. Bezjacija, dok na području tzv. Vlaha nema čakavizma.

Prijevoj je zabilježen u leksemu *těplu* (*Vaně je stepľilu.*). Za razliku od većine buzetških govora, u ovome se ne pojavljuje pridjev *gorko*. On se, naime, rabi u značenju ‘toplo’, a odnosi se samo na hranu, dok se za visoku temperaturu rabi izraz *teplo*. U Pagubicama se izrazi za ta dva značenja ne razlikuju, već se uvijek koristi riječ *těplu*.

Prijelaz završnoga *-m* u *-n*

Mnogi stariji i recentniji istraživači čakavskih govora u svojim se radovima dotiču i jezične značajke vezane uz prijelaz završnoga *-m* u *-n* na kraju relacijskoga morfema. Ta jezična crta pripada adrijatizmima, a njih je obradio Dalibor Brozović u članku o čakavskome narječju: »To su razmjerno mlade osobine koje imaju svoja žarišta uglavnom na čakavskome terenu, ali su se proširile i na (...) štokavske govore u susjedstvu (...), a neke i na pojedine kajkavske (goranske)« (Brozović i Ivić 1988: 84).

U buzetskim ga je govorima zamijetila Nataša Vivoda, te zaključila: »(...) ovo je obilježje tipično za čakavštinu, a pokazuju ga i svi buzetški govori« (Vivoda 2005: 41). U Ogledu govora pronašli smo sljedeće potvrde: *pasiěvan sãki duân pu tèn stãzi; ś njîn smo huđili h mãši; z mûnjenin chuvěkun nîmas kã guvurît*. Mnogi su istraživači čakavskih govora, također, zamijetili pojedine iznimke vezane uz ovu jezičnu pojavu, odnosno činjenicu da do spomenutoga prijelaza dolazi i u nekim korijenskim morfemima. U razgovoru s obavjesnicom zabilježili smo nekoliko takvih primjera: *Kãt san bilã mluâda, san peklã kiflice; Za Vazãn se je peklõ cukerãnciće i hlěbe; Bãren za fěšte smo jěli kã bõjega*.

Rotacizam

U prezentskoj osnovi glagola *moći* i *pomoći* te u prilogima s nekadašnjom česticom **že* pojavljuje se rotacizam – jezična značajka koja podrazumijeva prijelaz suglasnika *ž* u *r* u intervokalnome položaju. Stoga, prezent glagola *mõc* glasi: *mõren, mõres, mõre, mõremu, mõrete i mõreju*, a *pumõc*: *pumõren, pumõres, pumõre, pumõremu, pumõrete i pumõru*. Rotacizam se javlja i u prilogima s praslavenskim skupom **že*, pa su, uz glagol ‘moći’ i ‘pomoći’ ispitani i sljedeći prilozi: ‘nigdje’, ‘negdje’, ‘nikako’, ‘nekako’, ‘svakako’ i ‘svugdje’. Oni u govoru Pagubica glase ovako: *nigdër, nẽgdi, nikakõ, nekakõ, sakamõr i sagdëri*. Glas *r* na dočetu nekih od spomenutih priloga u buzetškim je govorima zabilježila i Nataša Vivoda (v. Vivoda 2005: 45).

Završno -l

Završno -l ispitano je u tri kategorije: na završetku unutrašnjega sloga u imenicama; na dočetu završnoga sloga u imeničkim riječi te na dočetu završnoga sloga u glagolskome pridjevu radnome muškoga roda. Rezultati istraživanja pokazali su da u prvim dvjema kategorijama, uz pojedine iznimke, prelazi u *v*, odnosno u *f* zbog obezvučenja na kraju riječi i ispred bezvučnih suglasnika, a u glagolskome pridjevu radnome završno -l se gubi. Tako je i u govoru Oslića, koji, također, pripada rubnim govorima buzetskoga dijalekta (v. Klarić i Krivičić 2019: 294). Završno -l prelazi u *f* (< *v*) na završetku unutrašnjega sloga u imenicama *kufcà*, *sufduâta*, *měfta*, a iznimke su talijanizmi *kòltra*, *kultrîne* i *šòldi* te imenica *telcà*, u kojima je -l neizmijenjeno. Ispitana je i imenica ‘stolnjak’, ali ona glasi *ubrùs* te imenica ‘bjelanjak’, ali ona se rabi u opisnome značenju, te glasi *biêlu ud juâja*. Prijelaz *v* u *f* zabilježen je i na dočetu završnoga sloga u imeničkim riječi *biêf*, *cîf* (= ‘cijel’), *deběf*, *facûf*, *feruâf*, *gõf*, *kîsef*, *kutâf*, *mižûf*, *pakâf*, *pažûf*, *põpef*, *pustuôf*, *sûf*, *těpaf*, *võf*. Ispitane su i imenice ‘čavao’ i ‘stol’, ali ‘čavao’ glasi *cvěk*, a potonja je preuzeta iz slovenskoga jezika, te glasi *mîza*, kao i u svim govorima buzetskoga dijalekta. Kao što je spomenuto, na dočetu završnoga sloga u glagolskome pridjevu radnome muškoga roda završno -l se gubi, što dokazuju mnogi primjeri: *bivà*, *ćepà*, *hîti*, *mîsli*, *mõga*, *nuâsa*, *pasà*, *pluâti*, *puzuâbî*, *stõri*, *ukrâ*, *věruva*, *uženî*, *zgûbi* i mnogi drugi. Tako je i u govoru Draguča: »Na kraju sloga *l* > *v* (*f*) (...), ali u radnom pridevu otpada« (Ivić 1961: 199).

Osim u glagolskome pridjevu radnome muškoga roda, -l se izgubilo i u prilogu *pù* (= ‘pola’).

Suglasničke skupine

Sačuvana je stara suglasnička skupina *čr* koja je, zbog čakavizma, prešla u *cr*: *cřn*, *cřtalu*, *cřf*.

Budući da je rezultat praslavenske i starohrvatske skupine **skj*, *stj* > *skvj šć*, buzetski dijalekt smatramo šćakavskim. Primjeri su: *klěšće*, *kusišći*, *kuščića*, *sîrišći*, *sîrumâšćina*, *strnišći*, *šćîpât*, *šćûcat*, *ugnjîšći*.

Praslavenska suglasnička skupina **zgj*, odnosno starohrvatska *zgbj* prešla je u *žg* (< *žg*): *mõžgine*, a u primjeru *dažjâ* skupina **zdj* odrazila se kao *žj* (< *žj*).

Pojednostavnjivanje suglasničkih skupina

Suglasničke se skupine pojednostavnjuju na početku, u sredini i na kraju riječi. Pojednostavnjivanje pripada novijim čakavskim značajkama, a ostvaraju su drukčiji.

Potvrde oblika:

- a) U početnome slogu u primjerima *cěla*, *celâr*, *tîc* skupina se pojednostavnjuje gubljenjem početnoga okluziva *p*. U primjeru *cenîca* također se gubi početno *p*, a frikativ *š* prelazi u afrikatu *c* (< *č*). U konjugaciji glagola *ziêt* (< **vzet*) dolazi do redukcije sonanta pred šumnikom u početnoj zoni sloga. Glagol *tět* rezultat je pojednostavnjivanja skupine *ht* ispadanjem prvoga suglasnika. Pojednostavnjivanje početnih suglasničkih skupina pojavljuje se u svim trima narječjima.
- b) U središnjemu slogu zabilježeno je ispadanje sljedećih suglasnika: *t* u broju *devěstu*; *d* u glagolu *høj*, *hõmu*, u brojevima *jenä*, *jenëga*, u prilogu *zäjnu* i prilogu *sejenäku*; *p* u glagolu *grës*. Okluziv *d* ispaao je u slijedu *ade*, a onda je zijev *ae* izbjegnuto zamjenom *e > j*. Tako je u brojevima *dväjset*, *dvanäjs* i *jedanäjs*. S obzirom na to da u pravilu okluzivi *k* i *t* ne stoje zajedno, u primjerima *luâhta*, *nõhta* i *trähthur* prvi član (*k*) prelazi u odgovarajući frikativ (*h*). Terenskim je *Upitnikom* ispitana i imenica ‘doktor’, no ona se izražava imenicom talijanskoga podrijetla, te glasi *miêdih*, a ne *dõhtor*. U imenici *ustä* (= ‘octa’) afrikata je zamijenjena manje napetim frikativom, za razliku od leksema *läcna* i *mäcka*. Prijelaz *c* u *s* u primjeru *osta* pripada adrijatizmima, a to potvrđuje i Dalibor Brozović u članku o čakavskome narječju (v. Brozović i Ivić 1988: 84). U imenici *pruäsci* nije provedena disimilacija sibilanata.
- c) U završnome slogu dolazi do potpune redukcije okluziva u suglasničkim skupinama *st*, *št*, *zd* i *žd* (*däs*, *grös*, *mös*, *přs*), ali se završna afrikata *č* ne zamjenjuje frikativom *š*, što dokazuju neodređena zamjenica *nîc* i veznik *äc*.

Suglasnik *v* pred glasom *r* u suglasničkoj skupini

Konsonant *v* gubi se pred glasom *r* u suglasničkoj skupini, što dokazuju primjeri: *cetrtäk*, *crcät*, *crjîva*, *sräp*, *strëdnat*, *štrîti*, *třt*. *V* se gubi i na početku riječi u leksemima *luâsi* i *ruâbäc*. Izuzetak su leksemi *cvrcäk* i *cvrcät*, u kojima se *v* čuva (*Već se ne cÿje cvrcäkä kakö cvrcî*).

Oblici upitne i odnosne zamjenice *koji*

Za razliku od većine buzetskih govora u kojima je zamjenica *koji* preuzeta iz slovenskoga jezika te glasi *kateri*, u Pagubicama glasi *kujì* (-ä, -ö).

Odras skupina *jt* i *jd*

U glagolima koji su nastali od praslavenskoga **idti*, u infinitivu se konsonantska skupina *jt* jotira, odnosno prelazi u *ć*, a u prezentu tih glagola pojavljuje se skupina *jd*: *nuâć, pöć, ûć, snuâć, ubuâć; nuâjden, snuâjden*. U spontanome razgovoru s obavjesnicom zabilježen je samo jedan primjer (*Mòrali smo se snuâć äc je bilä vëla sirumäsćina*), dok su ostali dobiveni izravnim ispitivanjem. Ispitan je i glagol *doći*, ali on glasi *prît; prîden, prîdeš...*, a ne *doć; dojden, dojdeš...*

Odras starojezične zamjenice *vъs*

U osnovi neodređene zamjenice **vъsъ* provodi se metateza i redukcija suglasnika *v*, što dokazuju sljedeći primjeri: *sä (Sä hîša je ubuâša.), säka, säki, së, sëga, sëh, sejenäku*.

Izostavljanje sibilizacije

Jedna od karakteristika čakavskih govora je izostavljanje sibilizacije. Tako je i u ovome govoru, što potvrđuju sljedeći primjeri ekscerpirani iz *Upitnika*: *bubrîgi, grëhi, lëšnjaki, nûki, öblaki, putöki, urëhi, sirumähi, svidöki, va rûdniki, va vöjski, vrägi*.

3. ZAKLJUČAK

Na temelju provedene analize utvrđeno je da govor Pagubica pripada tzv. rubnim govorima, kako je naznačeno i u literaturi. Naime, s obzirom na to da graniči s ekavskim govorima pazinskoga tipa, posjeduje neke značajke koje su karakteristične za buzetski dijalekt, kojemu i pripadaju, a neke su im zajedničke s govorima središnjega istarskog poddijalekta².

² Pojam središnji istarski poddijalekt preuzet je od Silvine Vranić iz knjige *Čakavski ekavski dijalekt: sustav i podsustavi*.

U ovome su radu prikazane fonološke, morfonološke i morfološke značajke mjesnoga govora Pagubica. Uz jezičnu analizu koja je provedena prema uobičajenoj recentnijoj dijalektološkoj metodologiji, utvrđeno je koje su jezične značajke zajedničke s buzetskim govorima (barem većinom), a koje sa susjednim ekavskim pazinskim govorima. Dobiveni su sljedeći rezultati:

- a) značajke tipične za buzetski dijalekt: zamjenica *ka* (inačica zamjenice *kaj*); zatvaranje *o* izvan akcenta u prednaglasnome i zanaglasnome položaju; prijelaz *ō* u *u*; prijelaz stražnjega nazala u *a*, ali u manjemu broju primjera negoli u tipičnim buzetskim govorima; refleks jata; zatvoreno *e* na mjestu refleksa jata u kratkim naglašanim slogovima; slijed -*ьje* dao je -*i*; samoglasnik pred sonantom se ne dulji; prijelaz završnoga *l* u *v* (odnosno *f* zbog obezvučenja) na početku unutrašnjega sloga u imenicama te na početku završnoga sloga u imeničkih riječi; delateralizacija.
- b) značajke tipične za središnji istarski poddijalekt: kontinuanta starohrvatskoga poluglasa je u svim položajima *a*; prijedlog *va* kao samostalni prijedlog; nepostojanje otvorenoga *e* i prigušenoga glasa *u* koji se u buzetskim govorima pojavljuju na mjestu kratko naglašenoga *e* i *u*; prijelaz *v* u *f*; redukcija završnoga *l* u glagolskome pridjevu radnome muškoga roda; zamjenica *koji* glasi *kuji*, a ne *kateri* kao u tipičnim buzetskim govorima.
- c) općečakavske značajke jesu: prijelaz završnoga -*m* u -*n*; rotacizam, čuvanje stare suglasničke skupine *čr*; pojednostavnjivanje suglasničkih skupina; gubljenje glasa *v* ispred *r* u suglasničkoj skupini i odsutnost sibilizacije.

Jezične značajke koje karakteriziraju buzetski i sjevernočakavski dijalekt, a zabilježene su i u govoru Pagubica jesu: prijelaz fonema *l* u *a*; postojanje diftonga; prijelaz prednjega nazala *ɛ* u *e* u većini primjera, osim iza *j* gdje je prešao u *a*, kao i u svim istarskim govorima; šćakavizam; metateza i redukcija suglasnika *v* u osnovi neodređene zamjenice **вьсь*; obezvučenje finalnih zvučnih suglasnika te gubljenje završnoga dentala u skupinama *st*, *št*, *zd* i *žd*.

OGLED GOVORA

Vëcer kät so imëli prît dôma smo ìh šli cëkat, smo glëdali da kulïku su tò prnesli juâja, špehà, pûn kulàc, jëdanböt se je nusilu špëh na kufcë, pa smo ìh prusili da kî je duâ va selë vëci bakûn špehà, smo bilì putënti ku je kî ot rëdbine imë takò debef špëh. Kadà smo bilì mluâdi, kät smo šli va pliës, nismö šli jeduân bez drügiga, lïpu cïla kumpanija pa smo kadë sëli i čakuläli, a drügu nî tëga. Sadà sãmu z vetürami i böh. I ànka za dôma takò. Ku je kî imë kaköviga fräjara, smo cëkali mî kî smo pïvi hudili da vïdimu cëliju pasät i cëliju cëkat jös.

(...) Pu duvâ-trî dnî su se ženili. Kät san se jã ženila, pu vädne so prîšli pu menë, smo se šli uženit i undà smo prîšli dôma, smo jëli puli nàs pa smo šli pliësät, i nëki zaspät, nëki ne. (...) cïla nûc (...). Drügi duân su me pejãli tãmu kãmu je bilö tò za pöc, za këga san se uženila. Je bilö pûnu lëpce nëgu danäs, mi se vïdi, àc sadà se grië z vetürami i ne vïdite nijënega. Se je störilu fïže, kapûs, miësa. Nëki je imë vëc, a nëki mãnje. Negdi je bilà sirumäscina, a nëki su premögli, pa su pruntãli mãlu böji ubët. Sã tà rëdbina je prîšla ne sväte i takò. Ud kuläci se je peklö veçinon fritule ali kiflice. Cukerãnciçi – jÿstu je bî puciëtäk kät san se jã ženila va tën selë. Tü je bî puciëtäk. Pïvu se nî dëlalu cukerãnciçe. Kadà san se jã ženila, tü su pöceli dëlat cukerãncice. Je bilà jenà z Rövinja kã je tò pukuãzãla.

Möj müš je pugödi. Smo bilë pökrite. Bilà san va hîsi kadë nî se pugödilu, àc je mluâda (...) su jöj ubëli pustulë i pukrili z lancûnun. Je bilà tà kã se je ženila i kûma. Ôn si je ìzbra kûme, a ne svujië ženië. Pandišpanja smo pekli va selë. Za prïces ku je bilà, se je takò störilu mãlu kuläci. San bilà mluâda i jã i jös tü jeduân susët. Kiflice su enböt dëlali na ùji. Onà je vãjk stuãvjãla na jenà slëda na ugnjiscï zlicun, a mî smo vãjka zëmali. Je rekla: »Jüdi Bözji, kakò çu jã sturit za sväte së të kiflice? Jã ne büden rivãla sturit.« A öna drüga sestrã joj guvöri: »Çeš, çeš, dëljaj, dëljaj.«

A za Bužic nikat ne znuân da smo mî dôma imëli Bužic da nïsmu ubili kukušie i stöрили kãj slätkiga, veçinon fritule. Za Vilija smo kühali bakalö, zëleno, kãku verzöta i pasutice – tò së z ùjen. I möj utac, kät smo finili puvecërat, vãjka je môralu zustät ënu mãlu. Ôn je ud säkiga mãlu nësa döli va tà stuãra hiš je lužî vëli ugãnj i je hiti jëna mïrva jës va ugãnj. Je rëka da cëmu cïlu lëtu imët vëc, a ne mãnje. Za Vazãn smo dëlali krüh, të hlëbe,

dubrè, pūnu juāj. »Susèda, kulīke hlèbe si stōrila?« Nèka, dvaâ, nèka trī – kulīku je kī premōga, jūdi su huđili h māši, a sedä nīc. (...) Puli Armändeta gōri va Cerōvjah smo se uženīli. Jèdanböt je bilò līpu. Su prīšli s Puliê, ih je prīšlu dèset z mākinun. A sedä jūdi Bōjzi.

LITERATURA

Brozović, Dalibor; Pavle Ivić. 1988. *Jezik srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Zagreb: Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«.

Ivić, Pavle. 1961. »Prilozi poznavanju dijalekatske slike zapadne Hrvatske«. Novi Sad: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, VI: 198–200.

Ivić, Pavle. 1963. »Paralele poljskome ‘pochylenie’ na srpskohrvatskom terenu«. *Studia linguistica in honorem Thaddaei Lehr-Splaviński*: 227–243.

Kalsbeek, Janneke. 1984 – 1985. »Neke fonološke i morfološke osobine govora Nugle u sjevernoj Istri«. *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistik* XXVII – XXVIII: 313–320.

Klarić, Alvijana; Armin Krivičić. 2018. »Fonološke i morfonološke značajke govora Oslića – prilog istraživanju buzetskih govora«. *Croatica et Slavica Iadertina* XIV/I: 285–301.

Klarić, Alvijana; Luka Rašpolić. 2018. »Dijalektološki opis mjesnoga govora Paladina: prilog istraživanju buzetskih govora«. *Jezikoslovlje* 19.2: 303–321.

Lisac, Josip. 2001. »Fonološke značajke buzetskoga dijalekta«. *Čakavska rič*, 2: 13–22.

Lisac, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2, Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing.

Małecki, Mięczysław. 2002. *Slavenski govori u Istri*. Rijeka: Maveda.

Moguš, Milan. 1977. *Čakavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga.

Ribarić, Josip. 2002. *O istarskim dijalektima, Razmještaj južnoslavenskih dijalekata na poluotoku Istri s opisom vodičkoga govora*. Pazin: Josip Turčinović d. o. o.

Šimunović, Petar. 1970. »Dijalekatske značajke buzetske regije«. *Istarski mozaik*, VIII/5: 35–49.

Vivoda, Nataša. 2005. *Buzetski govori*. Koper: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.

Vranić, Silvana. 1999. »Neke morfonološke (i morfološke) značajke sjeverozapadnočakavskih rubnih govora«. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 11: 49–61.

Vranić, Silvana. 2005. *Čakavski ekavski dijalekt: sustav i podsustavi*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.

Vranić, Silvana. 2013. »Zasebnosti čakavskoga buzetskoga dijalekta u odnosu na čakavski ekavski dijalekt«. *Od indoeuropeistike do kroatistike: zbornik u čast Daliboru Brozoviću*. 519–536.

THE DIALECT OF PAGUBICE: ADDENDUM TO THE RESEARCH OF THE DIALECTS SPOKEN IN THE SURROUNDING AREA OF BUZET

Summary

The article presents the phonological and morphological features of the local dialect of Pagubice of the Buzet dialect. According to the researched linguistic characteristics, the local dialect of Pagubice belongs to the dialects spoken in the surrounding area of Buzet, and they possess a common core of linguistic features with Ekavian dialect of Pazin, situated on their border. Also, it has been established which linguistic features can be related to the dialect of Buzet, and which to the North-western Chakavian dialect.

Key words: *Buzet or Upper Mirna Valley Chakavian dialect; Chakavian dialect; phonology; morphology; Istria; Pagubice.*

LA PARLATA DI PAGUBICE: CONTRIBUTO ALLO STUDIO DELLE
PARLATE LIMITROFE DEL DIALETTO DI BUZET

Sommario

Nel lavoro si descrivono le caratteristiche fonologiche e morfonologiche della parlata locale di Pagubice che appartiene al dialetto ciacavo di Buzet. L'analisi linguistica ha dimostrato che la parlata di Pagubice appartiene alle cosiddette parlate limitrofe in quanto ha molte caratteristiche linguistiche in comune con le parlate ecave dell'areale di Pazin, con le quali confina. Si è inoltre stabilito quali caratteristiche linguistiche collegano la parlata oggetto di ricerca con il dialetto di Buzet, e quali con il dialetto ciacavo settentrionale.

***Parole chiave:** dialetto di Buzet o dialetto della Valle del fiume Quieto (rijeka Mirna, gornjomiranski dijalekt); lingua ciacava; fonologia; morfonologia; Istria; Pagubice*

Podatci o autorici:

Alvijana Klarić; Poslijediplomski studij *Humanističke znanosti*, smjer: lingvistika; Mihovila Pavlinovića 1, 23000 Zadar